

[kisvárdai.lapok]

XIV. évfolyam 2. szám – 2012. június 24., vasárnap

Bányai Kelemen Barna, Viola Gábor (Bányavirág)

Magyar
színházak
XXIV. kisvárdai
fesztiválja

„Úgy éreztem, hogy saját művészi megújulásom érdekében mindenekelőtt hazai drámairodalmunkat kell színpadra állítanom...”

Mészáros Árpád, Erdélyi Hermina (Éljen a szerelem!)

[tartalom]

2. old.: A szakmai beszélgetésről [reflekt]
3. old.: A székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színházról [távolból]
4. old.: Bányavirág, Yorick Stúdió, Marosvásárhely [fókusz]
5. old.: Interjú Székely Csaba drámaíróval [reflekt]
6. old.: Éljen a szerelem!, Szabadkai Kosztolányi Dezső Színház [fókusz]
7. old.: Vajdasági fiatal rendezőkről [távolból]
8. old.: Bányavirág-kvíz [witz]

[reflekt]

Az első klubgondolatok

[reflekt]

Olvasgatom a Kisvárdai Lapok ezelőtti számait. A 2007-esben rátalálok egy cikkre, ami a délelőtti szakmaik keresztelkedéseit taglalja.

„Nehéz volt kiiktatni a határon túli magyar művészek köztudatából a kiértékelő **fogalmát**”, írja Szűcs Katalin Ágnes. A szövegben felsorakoznak próbanevek: szakmai beszélgetés, műhelybeszélgetés, délelőtti disputa, meeting, közönségtalálkozó. Az idén Szakmai Klub van kiírva a terem ajtajára. „Látszólag a szavakon lovagolunk, amikor átkereszteljük a formát, valójában mind pontosabban próbáljuk **megfogalmazni a célt**”, olvasom még.

Most, 2012-ben, annyi névcsere után úgy látom, hogy ezek a próbálkozások mindig sikertelenné válnak, a jó szándék ellenére. Valójában mindenki a **kiértékelésre** kíváncsi (úgy a szakma, mint a néző), csak nem a bíráló végszóra, hanem a bírálat indoklására. Az olvasó is a konkrét mondatokat keresi a szövegben. Azt, ahol odamondnak, vagy dicsérnek. Úgy gondolom, hogy most mindennél fontosabbá válik a visszaigazolás pontossága, hogy kevesebb legyen a mellébeszélés. Lehet finomabb elnevezéseket találni az őszinte beszélgetés reményében, de az nem menthet fel az alaposág alól. Az emberek ki vannak éhezve a **konkrétságra**, s minél tovább megtagadják ezt tőlük, annál inkább válnak felületessé. Erre a meggyőződésekre alapozva próbálom az első nap szakmaijából kiemelni azokat a gondolatokat, amelyek a leginkább közelednek a konkrétsághoz.

br

Csíky Ibolya

„Ez a színház elindult egy úton. Ezt én így néztem, némiképp megbocsájtóan” – Nánay a kassaiakról

Proics Lilla: – Miért vált fontosabbá nálatok az apafigura az eredetihez képest?

Léner András: – Inkább a fiún keresztül vált fontosabbá.

Proics Lilla: – Ez egy elfojtott történet, ehhez képest én harsánynak éreztem. Hogyan dolgoztál a színészekkel?

Léner András: – Tudtuk, hogy ez jobb, ezért hajszoltuk magunkat, mert szerettük volna nektek is megmutatni.

„Az egészen biztos, hogy a megnyitó ceremónia nem tett jót az előadásnak” – Nánay

„Keresztesnek mániája, hogy minden a színházról szóljon, s ne a darabról. Arányokról van szó. Nekem az a bajom, hogy nincs megcsinálva a darab, de a színház se. Ha Szellemit elfelejtem, akkor nem csináltam meg a színházat, mert erre a szereplőre csúcsosodik ki ez a téma” – Nánay

„Szigligeti Ede szövege sem koherens, sok stílusbeli fordulatot hoz. A végére nem sikerült letisztázódnia.” – Szabó K.

„Ugyanazt a receptet kis térségen belül nem lehet sokszor elsütni” – Gergely Zsuzsa főztje

„Az előadás legnagyobb problémája Kardos Marci.

Ő kell megteremtse a hidakat, s erre képes is, ez kiderül az első jelenetből, de aztán nem teljesül” – Nánay és a rossz építészmérnök

„Ha én azt látom, hogy rákészennek az ötletre, akkor az ötlet nem működik” – Nánay

„Gemza jól érzi a mozdulatok megkomponálását, hogy se hétköznapi, se mívés ne legyen” – Kutszegi Csaba

„A szöveg esszenciáját próbálja mozgással kifejezni. A tánc ezáltal illusztratív jelleget kap, erre szoktak megsértődni a koreográfusok” – Kutszegi Csaba

*

„Asszem fogok tudni ütni” – Nánay a szakmaik moderálásáról

„Tíz évvel ezelőtt jóval fiatalabb voltam, mint most” – Léner András az idő múlásáról

„Nem is tudom. Minek lehet nevezni ezt az ír dráma-ügyet?!” – Nánay

„Ki az a faszi? Minek van ott? Miért nincs kihúzva?” – Nánay az egyik szereplőről

„– Mi volt a motivációja?

– Annak, hogy otthagytam a pályát, vagy annak, hogy visszajöttem?

– Azt megértem, hogy valaki elmegy a pályáról” – Nánay

„Nem tudok maradéktalanul egyetérteni magammal” – Zappe

„Tegnap egész nap a két Schwartz megjelenésére készültünk” – Szebeni Zsuzsa a Liliomfíró

„Keresztesnek végképp sikerült összezavarni mindenkit. Engem nem. Engem is” – Dimény Levente összegzi az elhangzott véleményeket

„posztmodern, posztizé meg POSZT” – Nánay poszt-P.O.SZ.T

„Rájöttem, hogy egyszer elmegy ez az előadás” – Gergely Zsuzsa végkövetkeztetése

biróRéka

[távolból]

Tomcsa Sándor Színház, Székelyudvarhely*

Ebben az évadban mi volt az, ami igazán jól sikerült?

Tovább folytattuk a **felolvasószínházi** kezdeményezésünket. Osztálytermi előadás született Csokonai egyik művéből, egy másik felolvasó előadás pedig Garaczi László **Ovibrader** című munkájából született, ezt kocsmákban játsszuk. Emellett a Magyar Költészet Napján sikerült egy figyelemfelkeltő akciót szerveznünk. Az „**Álljunk meg egy versre**” elnevezésű projekt keretében a város központjában több kirakatban elhelyeztünk versidézetekeket, a főtéren a hangszóróból óránként egy-egy vers hangzott el társulatunk tagjainak előadásában. Emellett egy flashmob-szerű megmozdulást is szerveztünk a központban, színészeink és önkéntes diákok szavaltak a járókelőknek, este pedig kötetlen versfelolvasást szerveztünk az egyik kávézóban.

Mi az, ami nem úgy valósult meg, ahogy szeretnék volna?

Talán a **kisvárdai fesztiválon való részvétel**. A körülmények ellenére a kisvárdai fesztivál az, ahol minden évben érdemben megmutatkozhat egy színház. Nem mindegy azonban, hogy milyen előadással képviseli magát egy-egy társulat, hiszen könnyű bekategorizálni egy-egy színházat csupán egy előadás láttán. A probléma pedig az, hogy az az előadás, ami talán reálisan tükrözné színházunk törekvéseit, technikai okok miatt nem játszható Kisvárdán. Ilyen körülmények között született meg az a döntés, hogy idén kimaradunk a kisvárdai seregszemléből.

Emellett továbbra is **technikai, humán és infrastrukturális gondokkal** küzdünk, de ennek ellenére sikerült egy színes és „számos” évad végére érkezni.

Milyen a színház viszonya fenntartójával?

Viszonyunk a fenntartóval semleges. Se nem kényeztet el, se nem szól bele életünkbe, nem gátol, de nem is segít a haladásban. Igyekszünk ezt a tény a magunk javára fordítani.

Milyen a színház viszonya közönségével?

Reményeink szerint jó. Arra törekszünk, hogy ez egy **kétirányú viszony** legyen, amelyből mindkét fél „hasznot húz” úgy szellemi, esztétikai, mind pedig erkölcsi szinten.

Mi újat fog hozni a tervek szerint a következő évad?

Mindenféleképpen minőségi (esztétikai, művészi, tartalmi) javulást szeretnénk, illetve bővülést. Azt, hogy **ne lehessen kikerülni a színházat** Székelyudvarhelyen.

Mit vár a színház a kisvárdai fesztiváltól?

A kisvárdai fesztiválon lehetőséget teremteni arra, hogy a társulatok a fesztivál **teljes idején** jelen tudjanak lenni, hogy megnézhessék egymás munkáját és közösen gondolkozzanak rajta. A másik elvárás: hogy az előadások **legjava** kerüljön el a fesztiválra, ne pedig azok az előadások, amelyeknek elegendő az itt rendelkezésre álló technikai körülmény. Csak így lehet megelőzni azt, hogy torz kép alakuljon ki egy-egy társulatról és összességében a határon túli magyar színházak munkájáról.

Csurulya Csongor művészeti vezető,
Demeter Kata irodalmi titkár

* Idén Kisvárdáról több színház hiányzik: például az udvarhelyi, a komáromi, vagy a Szabadkai Népszínház. Kis, alternatív színházokról nem is beszélve. A kisvárdai.lapok azonban nekik is teret szeretne adni a bemutatkozásra – inkább, mint a nyíregyháziaknak vagy az Experidance-nek, amiket inkább a szórakoztató program, mint a szakmai program részének tekintünk. Fogadják hát elsőként az udvarhelyiek beszámolóját.

[lajstrom]

A pozsonyi magyar színészoktatásról

Szlovákiában magyar színészosztály nincs, sosem volt. Pozsonyban évfolyamonként egy-két, legfeljebb három magyart vesznek fel. A képzés 97%-a szlovákul folyik, emellett van egy magyar színpadi beszéd óránk, amiből szintén vizsgázunk. Emellett ott van az Erasmus csereprogram-lehetőség, amivel általában Budapestre járunk. Én például összesen 8 hónapot voltam Pesten. A Gálfi osztályába jártam.

Sokat dolgozunk rendező-hallgatókkal a felsőbb évfolyamokból. Vannak gyakorlataink is színházaknál. Az is előfordul, hogy valaki már az egyetem ideje alatt társulati tag valamelyik színháznál. Szabó Viktor, aki most végez Pozsonyban, Komáromban már társulati tag.

Tavaly végeztem. Mi voltunk az első öt éves évfolyam. Ketten végeztünk, de csak én vagyok színháznál, Csilla nem. Mivel csak két magyar színház van, elég nehéz elhelyezkedni. Sok magyar végzős szlovák színházhoz szerződik. Akiket én ismerek, idősebbeket, tulajdonképp mind szlovák színháznál dolgoznak.

Nekem szerencsém volt, bekerültem Kassára. Czajlik József vitt a színházhoz, három másik új színésszel együtt. Nagyon szeretek ott dolgozni.

Havasi Péter

[fókusz]

Ballada furulyára

Yorick Stúdió és a Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata, Marosvásárhely – **Bányavirág**

Nagy Dorottya, Bányai Kelemen Barna, Viola Gábor (Bányavirág)

Nincs stressz-helyzetben a recenzens. Székely Csaba darabjának már a címe is fogalom, akár egy évtizeddel ezelőtt **Háy Jánosé**, **A Gézagyerek**. Akkor az istenjáték – ez a műfaj-meghatározás – szerzője sikeres prózistaként sem törhetett volna be egykönnyen a színjátékíró-tábor sáncai közé, ha nem nyer a debreceniek ősbemutatója rögtön három POSZT-díjat. Ez megkönnyítette az elfogadását, pedig a maga korában robbantott: az addig dívó szépelgő moralizálás, az agyonstilizált valóságábrázolás helyett a Vác-Szob környéki kőbányavilág lakóinak szellemi horizontját, a robotmunka, a munkanélküliség és a kocsma szlengejét hozta színpadra.

[kérdőjel]

Mennyire elengedhetetlen egy rendezőnek az a képessége, hogy érzékeli a kritikus határvonalakat? Hogy mértékletes legyen? Megélhet enélkül egy előadás?

Egy előadás (f)eladhatja fő gondolatát a poén érdekében?

El kell tekintenie a nézőnek attól, ha érzékeli egy színészen az előadásban felmutatott közeg tapasztalatának, esszenciájának hiányát, habár technikailag a szerep működik?

Ha egy színész jól játszik, de egyszerűen nem passzol a szerep testfelépítéséhez, karakteréhez, akkor lehet pótolni azt a jelmezzel, sminkkel?

„Káromkodásból katedrális” – fogalmazott valamelyik méltató, és találóbbat a **Bányavirágra** sem mondhatunk, s ne is keressünk, hiszen a drámahősök rokonok. Ott Banda Lajos és Herda Pityu, itt Iván és Mihály. Az egyik izomból hős, a másik az eszével ellensúlyozza az ereje hiányát. Közös nyelvük az ital: „Az egyetlen hagyomány, amit őrizünk itten az, hogy békaszarrá isszuk magunkat, egymás torkának ugrunk, s aztán kimegyünk az erdőre fát lopni. Ez a mi kurva nagy hagyományunk.” A hagyományok mentén maradva, említhetjük persze az **Énekes madár** két vénlegényét, Bakk Lukácsot és Préda Mátét, de akkor ideötlök mindjárt a két hiába várakozó nőalak, Gondos Eszter és Regina. Mindnyájukról pedig könnyű a Csehov-komédiákra való asszociáció, s ehhez az áldozathajlamokkal jeleskedő két nőalak, Nagy Dorottya (Ilonka) és Gulácsi Zsuzsanna (Irma) külön segítségünkre van, miként csehovi áttűnésű Kovács Botond csetlő-botló reformere, a felbukkanó/eltűnő, örökké útban lévő, majd tapintatosan öngyilkosságba távozó Illés.

Csehov karriertörténete a **Bányavirág** szempontjából szintúgy tanulságos. Dramaturgiája színpadképes struktúra, az egyes szövegtetek megszólaltatásra alkalmasak, mégsem érkeztek célba egykönnyen. A **Sirály** sikerre vitele a színész-rendező Sztanyiszlavszkij nevéhez fűződött, s azt gondolom, a marosvásárhelyiek esetében ugyanerről van szó. Elsődlegesen szükség volt Sebestyén Aba színészi szemére-fülére ahhoz, hogy szájra/testre igazodjanak a mondatok, megteremtődjék a mintahangzás, az ősverzió, valamint a puritán őstér a játékhoz. Az elementáris fizikai jelenlétet a test hirtelen ernyedéseivel váltakoztató Viola bensőséges trágársága valószínűleg sokáig etalon marad. Fölöttes énje, az eseményeket katalizátorként is mozgató Bányai Kelemen Barna Asztrov-figurává formázza Mihályt: az ész az ember legkártékonyabb rugója, addig ígyuk el, míg nem késő. Vedelés-koreográfiában fölé játssza magát Violának, az epilógushoz közeledve azonban visszább lép: hiszen Iván a hagyományörző, akit kamerázni jön a nemzeti televízió.

Iván a felvételhez rombuszmintás acril pulóvert húz a székelynadrágjára. Irma boltban vásárolt kompótot visz házi befőttésüvegben Iván haldokló apjának. Folklorizáció. Benyomulnak a falu természetes közösségének tudatába a város kimódolt szokásai. Mélyszegénységben megroppant tudat és idegrendszer, amit előbb felbolygattak a bányaalommal, aztán tovább kavartak az életvitelként kínált elvándorlással, munkanélküliséggel. **Poétikus nihil**. A ház tetején furulyás székely, talán a sorsukat fűjja. Vagy a riadót...

baloghTibor

[magam.magam]

Érintgetős

Beszélgetés Székely Csaba drámaíróval

A Bányavirág fődíjat kapott a POSZT-on. Most sztár vagy?

A fődíjat az előadás kapta, amiben én csak egyetlen öszszetevő vagyok a sok közül, mondjuk az ízfokozó vagy a zsirtalanított kötőszövet. A **sztárok** különben is Pesten élnek, láthatóak, könnyű őket behívni tévéstudiókba stb. Én viszonylag eldugott helyen lakom, és nem érzem magam otthonosan a reflektorfényben.

Mikor voltál népszerűbb: fiatal korodban, hosszú hajjal, vagy most, amikor híres drámaíró lettél?

Köszönöm az öregítést. Most ismertebb lettem, mint néhány évvel ezelőtt, biztosan a haj miatt van, és ez maga után von némi népszerűséget, meg ennek az ellenkezőjét is. Nem vagyok híres. Molière híres, meg Harold Pinter, meg Darth Vader. Én csak író vagyok.

Mikor gondoltad először, hogy jó lennél drámaírónak?

Ritkán vagyok biztos abban, hogy amit csinállok, az jó. Mások véleményétől függök, ez fel tud dobni vagy mélyre tud repíteni. Abban vagyok biztos, az **írás** az egyetlen munka, amit szeretek csinálni, és hogy ebben a pillanatban mindenféle írás közül drámaírással foglalkozom a legszívesebben.

Drámaíró-hangzású neved van? Szerintem nem.

Végül is, mit tartunk jó hangzású írónévnek? Általában azt, amelyik úgy cseng, mintha álnév lenne, vagy mintha viselője a Nyugatosok közül lépett volna ki, esetleg valamelyik novellájukból. Kortársak közül kedvenc nevem a Deres Kornéliáé. Nekem nem jött össze ilyen regényes név, de hát József Attilából sem a neve miatt lett magyarköltészetnapja.

Korábban említetted, hogy a jelenetírás okoz örömet. Milyen jelenetnek örülsz a legjobban?

Annak, amelyik jól működik a színpadon. Amikor valami úgy sikerül, hogy nincsenek benne fölösleges sallangok, csak a meztelenre vetkőzött élet, ami a szereplők élete, és egyúttal az enyém is, meg a tied is. Ezenkívül szeretem, ha sikerül meghökkenteni a nézőt.

Mi az, amit nem szeretsz a Bányavirágban?

Az, hogy nem sikerült elég nyilvánvalóvá tennem, hogy a darab vállaltan kapcsolódik Csehovhoz és **McDonagh**-hoz, valahogy úgy, ahogy Tarantino használja a távol-keleti akciófilmek vagy az amerikai B-filmek elemeit. Nem tudom kezelni az olyan helyzetet, amikor felmerül a szerzői eredetiség kérdése olyan formában, mintha szégyellnem kellene magam, amiért más szerzőktől merítettem. Ha ezt előre látom, okosabban csinálom.

Első köteted paródiákat tartalmazott. A második drámákat fog. A harmadik mit?

Nem biztos, hogy a második drámákat fog. Nálunk kialakult az az ostobaság, hogy **kötetek** számával mérjük az írói értéket, de nem vagyok túl jó véleménynyel a könyvkiadásról, ezért aztán akkor sem fogok felvágott erekekkel, benzintől lángolva a folyóba ugrani, ha soha nem jelenek meg szépen befűzve.

Értesz a színházhoz?

A legfontosabbat tudom róla: hogy az egész világ az, és hogy színész benne minden férfi és nő. Aztán ott vannak még a gyerekek is, ők a kritikusok meg a dramaturgok. A többit még tanulom.

Mit gondolsz a hagyományos formákról?

Nem vagyok sem hagyományos, sem új forma párti. A fából faragott, az üvegből öntött vagy a digitálisan rajzolt sakkfigura jobb? Ha jól játszol, akkor mindegy. Viszont azt is gondolom, hogy könnyebb megszeretni azt, amihez hozzáérhetsz, amit kitapinthatasz, ezért jobb a faragott és öntött figurákkal kezdeni.

Hát a posztdramatikus színházról? Gumicsont a színháztudósoknak.

Egy divatos elnevezés, amit húsz-harminc év múlva talán ugyanolyan kínos lesz használni, mint a nemrég igen népszerű „posztmodern” szót. Most körülbelül azt a színházat értjük alatta, ahol a szöveg, bár nem tűnik el, de nem uralja az előadást, hanem egy vonalba kerül a színházművészet más komponenseivel. Akkor most nevezzünk el **poszt-akárminek** mindent, ahol egyik vagy másik alkotóelem más pozícióba kerül, mint korábban. Hívjuk poszt-autónak azt, ahol jobb oldalra kerül a kormány és középre a kilométeróra.

Mit üzensz az utókornak?

Semmit.

Miért?

Nem foglalkozom vele. Nincs annál szomorúbb az irodalomban, mint amikor valaki egész életében nyomorog, esetleg ki is végzik, halála után pár évtizeddel viszont emléktábla jelzi, ha megállt valahol egy kerítés mellett pisilni. Nekem most van szükségem arra, amit a kulturális élet nyújthat. Halálom után nem tudok mit kezdeni vele.

Volt értelme ennek a beszélgetésnek?

Majd az utókor eldönti.

Egyéb óhaj, sóhaj?

Hát...

Nincs?

Tulajdonképpen...

Akkor köszönjük.

Én is.

[fókusz]

Schön war die Zeit

Szabadkai Kosztolányi Dezső Színház – Éljen a szerelem!

[lajstrom]

Az Újvidéki Akadémián 4+1 éves színészképzés van. Jelenleg első- és harmadévük van, tehát nincsenek végzőseik, csak mesteriseik, akik időközben már el is szerződtek.

Az ötödévesek:
Pámer Csilla
(Szabadkai Népszínház)
Mácsai Endre
(Szabadkai Népszínház)
Baráth Attila
(Szabadkai Népszínház)
Hajdú Tamás
(Újvidéki Színház)

Félhomály és füst uralja a bizonytalan határokkal rendelkező teret, amelyben a Kosztolányi Dezső Színház előadása zajlik, pontosabban, amit létrehoz, s ebben az álomszerű lebegésben sok minden helyeződik egymásra. Mintha **kripta-orfeumban** lennénk: kétoldalt kávéházi asztalok, a tér mélyén pedig egy vörös függönnyel leválasztott kis színpad látható. A mulatozó alakok pedig – egyszerre egy történeti (első világháború előtti) idő alakjai és egy színházi műfaj perszónázsai: fehérre maszkolt, sáros ruházatú katonatisztek, tüdőbajos művész, színüket vesztett primadonnák, diszkrétén surranó, pezsgőt felszolgáló szeparépincér – nézői és egyben performerei a műsornak, amely az **operettvilág** töredékeiből áll össze.

Tolnai Szabolcs rendezésében egy eltűnt világ kel ki a sírjából, a nosztalgiával az alkotók azonban bonyolultabb viszonyban állnak, semhogy azzal kecsgetnék magukat, mindez életre is kelhet. Nem önmagában az operett a kérdés, inkább az a **paradoxon**, hogy amit a műfaj eredendően elfed, az időt, az elmúlást, a halált, azt a színházi médium jellegéből fakadóan, időművészetként mégis kitakarja. Ezen a ponton és problémában ér össze az operett Rilke Első duinói elégiájával, amely keretként is megjelenik: az előadás elején és végén bejátszott vetítésben Heck Paula idős operettszínésznő olvassa fel Rilke versét, majd énekl el a Csárdáskirálynő-ből az Emlékszel még? című dalt. Ezek megrázó filmkockák: mert az **idő**, hogy láthatóvá váljon, testet keres magának, amelyet elhasználnak, s itt az elhasználatot gazdagnak, történetekkel telinek látjuk az arcbán, az alakban, amely megfordul és távolodásában beleolvad a feketeségbe.

[lajstrom]

Brestyánszki Boros Rozália,
több tucat színdarab szerzője

a) saját kötetei:
Decennium – A szabadkai Népszínház Magyar Társulata, (10 év története). Fórum Kiadó, 2005
Színházi alapok amatőröknek. Kézikönyv amatőr színtársulatok részére. Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, 2009

b) a köv. antológiákban megjelent:
A feledés emlékezete. Sinkovits Péter, Beszédes István (szerk.), Zetna, 2006.
Gyöngykapu – Határon túli magyar írók antológiája. Fekete Vince (szerk.), Kortárs, 2012.

Erdélyi Hermína, Pletl Zoltán

de ezeket a kiválásokat nem jelzi a játékmód. A nézni–nézve lenni–játszani konfigurációi nem rendeződnek rétegekbe. S talán ezek a kontrasztok, a halotti, elfekvő állapotból időnként játékba, szerepbe elevenedő kilépés révén erősebb lehetőség adódna a színházi médiumról való beszédre.

Tolnai előadásában – amely a Csárdáskirálynő eredeti címét veszi kölcsön, ezen túl is sokat utal rá – ez a paradoxon **állapotként**, vizuális költeményként ölt formát. Szerelmi konfliktusok, elválások, egymásra találások röpké operett-mozzanataiban, amelyet filmidézetek (Frankenstein menyasszonya) és kabaréjelenetek tarkítanak, valamint egy Csáth-novellából ihletődő nyíltszíni operáció, amelynek során egy sebész kimetszi a rózsaszín ruhás lány agyából az időt (filozofikus színházi reflexió ez az anatómiai boncolások teatralitására). Gyönyörű jelmezeket, **kompozíciókat** látunk úszni a színházi füstfelhőkön, megragadó az előadás atmoszférája, átható a színészi játék. Az állapotszerűsége – ez egy vállalt és kidolgozott rendezői döntés –, amelynek következménye egyfajta **statikusság**, mégis érdemes elgondolkodni. Rengeteget utal ugyanis az előadás a színház-szerűsége, amit kevés alkalommal használ cselekvő módon: pl. a hátsó színházban zajló búcsújelenet nem válik el a kávéházi tér játékregrisztérétől. Az alakok időnként karakterekként (Szilvia, Edvin, Bebe, Mimi) tűnnek fel,

vargaAnikó

[távolból]

Létezés

Vagyunk.

Már ez a kijentés is bátornak tűnik, sőt, vakmerőnek. Vagyunk. Mi, **vajdasági** fiatal színházművészek. Azért vakmerő, mert nem látszik. Nem is föltétlenül érezhető.

Ellentétben például Erdéllyel, nálunk nincs magyar nyelvű rendezői szak. Nincs díszlet- és jelmeztervezői sem (mondjuk az Vajdaságban szerbül sem igazán fellelhető). Úgyhogy ha valaki rendező szeretne lenni, akkor a következő opciók állnak rendelkezésére: megpróbálkozhat Pesten, elvégezheti a színészetet magyar nyelven, merthogy az azért kecsegtethet rendezői babérokkal is, vagy egész egyszerűen megtanul szerbül.

Színházra specializálódott ifjú zeneszerzőnk nincs. Sem fényesünk. Sem hango-

sunk. Koreográfusunk egy lesz: **Táborosi Margaréta** most harmadéves a budapesti Színház- és Filmművészetin. Neki lesz munkája.

Az utóbbi években ketten végeztünk rendezőként: Antal Attila és jómagam. Nem látszik. Vagyunk, de nem vagyunk jelen. Mindketten kaptunk egy egyesítés lehetőségét az Újvidéki

Színház **drámaíró versenyén** (én a Szabadkai Népszínház drámapályázatának felolvasószínházán is), valamint mindketten rendeztünk a Kosztolányi Dezső Színházban. Urbán András igazgató volt az egyetlen, aki meg merte kockáztatni az egészestés produkciót **két kezdővel**. Attila kortárs horvát szöveget rendezett (Nevet a nap), jómagam kortárs kanadait és amerikaiakat (A szerelem igaz természete, X).

Két rendező. Szörnyű kevésnek hangzik, de a mellékelt ábra szerint talán ennyire sincs szükség. Főképp nem gyakorlat nélkül. A szokásos kapitalista zűrzavar: praxis nélkül sehová, de akkor hol szerezzék meg az ember a praxist? Gyakorlatra persze még lenne is lehetőség, **dolgozni** éppen lehetne, de a számlák ettől még kifizetetlenül gyülekeznek a polcon. Inगत egzisztenciával nehéz dolgozni.

A színészt kipróbálják, bedobják a mélyvízbe, statisztáltatják, játsztatják az Akadémia mellett. A rendező meg találja fel magát.

Antal délebbre és nyugatabbra, államnyelven dolgozgatott, befejezett egy teatrológia kurzust. Mindketten segédrendezősködtünk, szintén a Kosztolányiban. Én is délnek tartok, mint a vadlibák, amellet újsg- és drámaírók, meg rádiójátékot rendezek. Mert azt mások nem akarnak.

Frissen végzett látványtervezőnk egy van – **Gömöri Évi** Kaposváron fejezte az egyetemét, első profi munkája az én diplomaelőadásom volt, most pedig az Újvidéki Színház Berzsián és Didekijének jelmeze dicséri a kezét. Tekintve azonban, hogy mennyi látványtervező dolgozik magyarul a Vajdaságban, ő is működhetne többet. Sokkal többet.

Mielőtt valaki megtámadna, magamnak árok vermet. Igen, ez a szöveg **önreklám**. Már amennyiben reklámnak számít azt állítani valamiről, hogy létezik.

Lénárd Róbert
diplomás rendező
Újvidék

Lénárd Róbert

[báb]

Színház kezdőknek és haladóknak

Bábelőadás kezdődik, van, aki már kezdés előtt üvölt, eltávolítják a nézőtérrel. A színház megtépázza az idegeket. Már kiskorban is.

Mezítlábos Kislány boldogan méri fel a terepet: „Ez az udvaribolond, ugye? Vagy ő a gonosz?” –

Mezítlábos Kislányokat nem könnyű **átverni**. Később boldogan felkiált: „Ez ilyen lassított felvétel, látod?” – Mai Gyerek otthon van a technika világában is.

Első sorban ülő, öt év körüli Szőke Lányok okostelefonnal másznak a színészek képébe és fotóznak. – Telefonkijelzőn keresztül nézik az előadást. – Nem tudni, hogy Szülők örülnek-e ennek. Színészek vélhetően nem.

Síró Gyerek kitaróan sír.

Rózsaszín Blúzos Kislány nem lát a fejektől, feláll a székre. Anyukája bocsánatkérően hátranéz, vajon **zavarnak-e** valakit. Beleegyező mosolygásra kapunk egy LIKE-ot. Előadás folyik tovább, Rózsaszín Blúzos Kislány már lát is valamit. Síró Gyerek még mindig kitaróan sír.

Szőke Copfos Kislány végig tapsol Apu ölében, láthatóan élvez a zenét – néha a ritmust is elkapja.

Rövidhajú Anyuka jól szórakozik, fel-felkacag a Mátys-történeteken – lánya kevésbé.

Síró Gyereket – végre – kicibálja Ideges Anyja a teremből. Ezen felbátorodva – mégiscsak illik viselkedni! – mások is elindulnak. Van, hogy azért, mert a gyerek szintén védekezik a kultúrával szemben, van, hogy azért, mert a szülő (?) – ilyenkor a gyerek bugyután pislog visszafele a színpadra. Nem érti.

demKata

„Néhány író megkísérli szerzői utasításokba és magyarázatokba foglalni szándékait és a szavak jelentését, mégis az a megdöbbentő, hogy a legjobb drámaírók magyarázkodnak a legkevesebbet. Fölismerik, hogy a további utasítások minden valószínűség szerint használhatatlanok.”

(A címdoldal egy neves magyar, a hátoldal egy neves külföldi rendező gondolatait fogja tartalmazni nyolc napon át; a két nevet csak utolsó nap áruljuk el. Az idézeteket kolozsvári színház szakos hallgatók gyűjtötték.)

[mai.program]

10.00, 11.30 A három kismalac és a farkas

– klasszikus bábjáték a legkisebbeknek
Szatmárnémeti Északi Színház Harag
György Társulata – Bábtagozat
Művészetek Háza, Kamaraterem

11.00 Merre halad(jon) a színház?

szakmai fórum
Művészetek Háza, Pódiumterem

15.00 Szakmai beszélgetés

Művészetek Háza, Pódiumterem

17.00 Deviancia

Temesvári Csiky Gergely Színház
Művészetek Háza, Színházterem

20.30 Az óra, amikor semmit sem tudtunk egymásról

Gyergyószentmiklósi
Figura Stúdió Színház és az
Udvarhely Táncműhely
Várszínpad

23.00 Dogs and drugs

Szabadkai Kosztolányi Dezső Színház
Rákóczi stúdió

[kisvárdai.lapok]

a Magyar Színházak XXIV. Kisvárdai
Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő: **Zsigmond Andrea**
Állandó munkatársak: **Balázs Nóra, Balogh Tibor,**
Biró Réka, Demeter Kata, Fazakas Márta,
Varga Anikó

Fotók: **Révész Rebeka, Nagy Belian**

Nyomdai előkészítés: **Kalán János**

Nyomdai kivitelezés: **Gprint Iroda**

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**

ISSN 1587-8325

www.kisvarda.szhaz.hu

[witz]

Bányavirág-kvíz**1. Kovács Botond**

- a) Illés alakítója a kolozsvári színis Bányavirágban
- b) Illés alakítója a vásárhelyi yorickos Bányavirágban
- c) Illés alakítója az életben
- d) alakul

2. Gulácsi Zsuzsi

- a) jól ért a befőzéshez (barack)
- b) nem ért jól a befőzéshez (barack)
- c) nem ért jól a befőzéshez (pasik)
- d) mégis döglenek utána (Illés)
- e) egy dög (A dög)

3. Viola Gábor

- a) marosvásárhelyi színész
- b) budapesti színész
- c) kolozsvári színész
- d) marosvásárhelyi színész
- e) kereső színész
- f) nem jól kereső színész

4. Bányai Kelemen Barna

- a) jó színész
- b) jó pasi
- c) jó fej
- d) jó neki

5. Nagy Dorottya

- a) Aبا kollégája
- b) Aبا színésze
- c) Aبا volt felesége
- d) abba lehet hagyni!

6. Székely Csaba

- a) egy székely író
- b) a legmagasabb erdélyi író
- c) a legmagasabb drámaíró
- d) a legnagyobb drámaíró
- e) mindegyik
- f) mindegy

7. Sebestyén Aba

- a) jó színész
- b) jó rendező
- c) jó igazgató
- d) jó apa
- e) jót akar
- f) jól fizet

A Magyar Színházak
XXIV. Kisvárdai Fesztiváljának támogatói:

Nemzeti Erőforrások Minisztériuma,
Nemzeti Kulturális Alap, Kisvárdai Város Önkormányzata